

és Németország körüli csoportosulás, — az imperialista nagyhatalom: Anglia és Németország körüli csoportosulás, — az imperialista háború nyílt előkészítése.

Ez a tulhajtott profitért való harc a dolgozókkal és az elnyomott népekkel szemben is folyik. A nyomogás ellennyomást termel. Törökországban, Perzsiában, Kinában mindenütt nemzeti forradalmi mozgalmak indulnak. Tripoliszban az arabok kétségbeesett ellenállást fejtenek ki az oda befurakodó olaszok ellen. És a dolgozók? Hatalmas gazdasági harcokat vívnak, százezres tömegek részvételével, de a szakszervezeti harcok régi módszere miatt a legtöbbször eredménytelenül. A munkásság viharosan követeli az új harci módszereket. A munkásság nyomást gyakorol az Internacionáléra, mert érzi, hogy nemsokára háborúba viszik. A stuttgarti kongresszus 1907-ben elhatározza, hogy a háború kitörése a leghatásosabb eszközök felhasználásával megakadályozandó, s kimondja, hogy ha ez a harc eredménytelen maradna, úgy a munkásság tartson ki, mint a kapitalizmus halálos ellensége, s a háború által előidézett gazdasági és politikai válságot használja fel a tőkés uralom ledöntésére. Ezt a határozatot a baseli kongresszus 1912-ben ünnepélyesen megerősítette. És éppen javában folytak az előkészületek a bécsi kongresszusra, hogy... igen — majd meglátjuk... A kongresszus 1914 augusztusában ült volna össze... amikor...

*

Ilyenforma volt a helyzet 1914-ben. Uralkodtak: Németország fölött, II. Vilmos, az Osztrák-Magyar Monarchia fölött Ferenc József, Oroszország fölött II. Miklós, és egy kis osztrák faluban, közel az orosz határhoz dolgozott egy alig ismert politikai menekült, valamiféle orosz nevű ember... (H. E.)

A VILÁGHÁBORU SZÁMLAJA. Az egykori olasz miniszterelnök, Nititi a világháború következményeiről a következőket írja Európa Hanyatlása című könyvében: „Európa egésze hitelező kontinensből adós kontinenssé változott. A népek életnivójának esése, a pénzügyek s a nyersanyagokat szállító államok teljes dezorganizálódása még egy új fegyverkezés politikával kapcsolódik, amely sötét árnyékot vet a jövőre. A szolidaritás minden köteléke elszakadt, a vámsorompók elfojtják a kereskedelmi tevékenység minden lehetőségét. A háború és a rákövetkező nyomor Európának nagyobb embervesztésébe került, mint bármely más országrész erőszakossága valaha. Megbízható hivatalos adatok alapján a háborúban elesettek száma meghaladja a 8 milliót, ehhez jön még 20 millió sebesült s 7 millió hadifogoly és eltűnt.“ A világháború következményeinek ez a rövid mérlege egy destruktívnak semmiképp sem nevezhető politikai szerint. Nititi megállapítása azonban bármilyen tömör, még sem eléggé kimerítő. Kimerítő képet nyújt egy Egyesült Államok-beli pénzügyi szakértő, aki kiszámította, hogy a világháború 80 milliárd arany dollárba került. Hogy ennek az összegnek a nagyságáról fogalmunk legyen, felhozza, hogy amennyiben a világ valamennyi vasutvonalát újból megépítenék, úgy ennek a költsége összevéve csak 60 milliárd dollárra rugna, s a fennmaradó 20 milliárd dollárból még egy olyan nagyságú vasúti hálózat kiépítése volna lehetséges, mint az Egyesült Államok mai vasúthálózata. Egy másik példa. A háborúelőtti Franciaország- és Olaszország nemzeti vagyona együttvéve sem közelítette meg a 80 milliárd dollárt. Harmadik példa. A háborúra kiadott összeg kétszer akkora mint Nagybritánia államháztartási költsége 225 év alatt, 1688-

tól 1914-ig. „Négy és fél év értelmetlen küzdelmeire olyan óriási pénz-mennyiséget pocsékoltak el, aminek a felhalmozására több évszázad volt szükséges.“ A világháború költségeinek nagyságáról még ezek a számok sem nyújtanak tökéletes képet, mert még hozzá kell vennünk azokat az alig kiszámítható értéket, amiket az időnek előtte s a különböző sérülések és ragályos betegségek következtében elpusztultak élete, a sebesülések és elégtelen táplálkozás következtében megcsappant munkakészség, a gyermekbetegségek, a születések visszaesése, az értékes műkincsek, országutak, vasutak elpusztítása, a munkatermékenység visszaesése stb. jelent. Ha ehhez az amerikai pénzügyi szakértőtől kiszámított összeghez hozzáadjuk a hadakozó államok szövetségeseinek nyújtott kölcsönöket úgy a kiadások 95 milliárd dollárra emelkednek.

Kolosszális méretűek voltak a háború napi kiadásai. Míg a német-francia háború alkalmával (1870—1871) a poroszok napi kiadása 11.7, a franciáké 12.6, az orosz-japán háború alatt az oroszoké 7.8, a japánoké pedig 6.6 millió korona volt, addig a világháború során a hadviselő államok napi kiadásai 1914-ben 225, 1915-ben 411, 1916-ban 600 és 1917-ben 1350 millió koronába kerültek. (Természetesen a korona háborúalatti értékételenedését tekintetbe véve!) A kiadások az egyes országokra (millió koronában) a következőképp oszlanak el:

Év	Anglia	Német-,	Francia-,	Orosz-ország
1914	52.5	54	54	48.9
1915	111	100.5	76.5	78.6
1916	168	150	111	67.2
1917	219	189	132	166.8
1918	235.5	219	180	—

Ezeknek az összegeknek a terhe természetesen mindenütt a széles tömegekre hárult. A hadikiadásokat az életnivó leszállításából és a múltban felhalmozott vagyon megsemmisítéséből teremtették elő. Az összhadikiadások 84 százalékát belső kölcsönökkel és papírpénz kibocsátásokkal fedezték.

Nagyon kifejező még ha közöljük (ugyancsak korona értékben a hadikiadások fejenkénti megoszlását az egyes országokban (első számoszlop) és a háború előtti nemzeti vagyon százalékában (második számoszlop):

Anglia	32.40	34.49
Franciaország	16.80	19.36
Olaszország	7.44	20.59
Oroszország	264	13.11
Egyesült Államok	10.56	8.67
Németország	17.52	24.71

Ezek a száraz, de annál beszédesebb adalékok fejezik ki a világháború költségeit. Ha most feltesszük a kérdést, hogy ki keresett a legtöbbet a világháborún, úgy erre a legvilágosabb Caillaux egykori francia miniszterelnök válasza Hova tart Franciaország, hova tart Európa? című könyvében. Itt mondja: „A háborún mindenekelőtt a vasipar keresett, azután a vegyészeti gyárak, továbbá azok az üzemek, amelyek különböző, a honvédelemre szükséges tárgyak előállításával foglalkoztak. Az egyik angol fegyvergyár 1912-ben egy millió font tisztá nyereséget mutat ki. Ennek a gyárnak a tisztá nyeresége 1916-ban 16, 1917-ben 21 millió font. A legnagyobb franciaországi vasmű, amelynek 1913-ban 5 millió frank

bevétele volt 1916-ban 17, 1917-ben 18 millió frank bevétellel számolt. Egy nagyon ismert részvénytársaság, az amerikai petróleumtröszt konkurrenciája, a háború következtében hihetetlen nyereségre tett szert, 1916-ban 32, 1917-ben 44 és 1918-ban 71 millió holland forintot keresett." — A világháború alatt volt olyan japán vállalat, amely 600 százalék osztalékokat adott részvényeseinek.

(Bécs)

Szacs vay Gusztáv

SEMLEGES — SVÁJC. Az újságokban így hirdeti magát: „SVÁJC A BÉKESZIGET!” „SVÁJC A VILÁG PARADICSOMA!” „A SEMLEGES SVÁJC!”

A gyanútlan ember, ha Svájcra gondol, csak teheneket lát. Hegyoldalon legelésző jámbor svájcereket. Meg valódi Milka tejsocoládét. Azonkívül bob- és síversenyt, meg szentbernáthegyi fajkutyákat.

A Baedeker szerint Svájcban gleccserek vannak, lavinák, magaslati üdülőtelepek, menedékházak, Lausanne, Montreux, Davos és St. Moritz. Azonkívül zsebóra- és toronyóra gyárak, svájci frank és genfi Népszövegség és Tell Vilmos a híres céllövő.

A mitsemsejtő halandók szerint a jámbor svájciak részben idegent vezetnek és a Jungfrau-ra másznak, részben vajat köpülnek és jódlizva szaporodnak.

Mind ezek után valószínűleg sokan meglepetéssel fogják hallani, hogy előbbi közismert nevezetességeken kívül: Svájcban működik Európa leghatalmasabb hadiipar-trösztje! A „semleges” Svájcban! Számosaknak állig hihető, hogy a svájci, sőt semleges-svájci Soleure, Neuchâten, Oerlikon, Dornach és Thourne helységek munició, ágyú, gépfegyver és fegyvergyárak, valamint az ugyancsak semleges-svájci Bâle vegyipari üzemei évek óta többet forgalmaznak egyetlen „jól sikerült” kínai vagy bolíviai háború egy hete alatt, mint az összes behirdetett magaslati és alacsonylati üdülőtelepek az egész szezonban.

A „békesziget” és „paradicsom” és „semleges” Svájc hadiipar nagyüzemei közül például a Rhein Metall, a Waffnenfabrik Solothurn, a Schweizerische Industrie Gesellschaft, a Metallwerk A. G. és a Schweizerische Metallwerk Selve et Cie 1933-ban több mint 180 millió svájci frank értékű különböző hadianyagot szállítottak, főként a Csang Kai Sek-féle „nemzeti” Kínának és Japánnak! (És elvétve, Dél-Amerikának).

Gyengébbek kedvéért meg kell említenünk azt is, hogy semleges-Svájc hadiipar trösztje Európába vagy a Távolkeletre, csak az orosz-ellenes frontnak szállít! Semleges-Svájc ugyanis „halálos” ellensége a Szovjet Uniónak, Nemesak azért, mert leghatalmasabb hadiipar vállalatának a Rhein Metall-nak ugynevezett lap- és forgótókéje 50 százalékban a német Reichscreditgesellschaft, 25 százalékban a szintén német Krupp, sőt a megmaradó 25 százalékban egyenesen és kimondottan a német állam tulajdona. De nemesak azért, hanem azért is, mert ugyanennek a Rhein Metall-nak az a Max von den Porten úr az elnöke, aki Thyessen és a többiek mellett, a Hitler-féle diktatura legbökezőbb finanszírozója.

Semleges-Svájc a nemzetközi nagykapitalizmus mindenféle származású és rendeltetésű milliárdjainak legfélelmetesebb gyűjtőhegye és páncélszekrénye! A három vezető svájci nagybanknak a Volksbank-nak, a Bankverein-nak és a Bankgesellschaft-nak betétfállománya 1933-ban több mint másfél milliárd frank volt! Svájci frank! (Ugyanakkor, amikor például az „aranyban fürdő” és a 4 milliós Svájcnál tisztebb népesebb Franciaország 5 vezető nagybankjának